

Crna Gora
Ministarstvo nauke

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 145
fax: +382 20 482 168
www.mna.gov.me

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE
STRATEGIJE INOVATIVNE DJELATNOSTI (2016-2020), ZA 2018. GODINU**

Podgorica, decembar 2018. godine

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE INOVATIVNE DJELATNOSTI (2016-2020), ZA 2018. GODINU

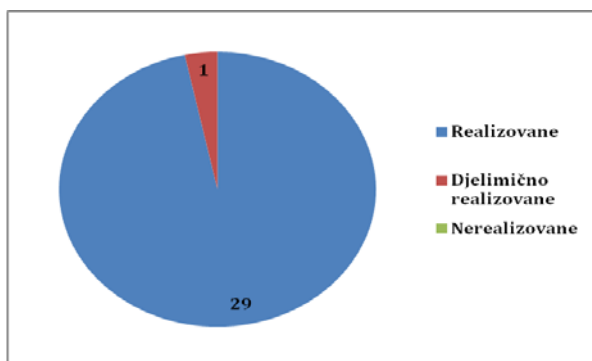
I UVODNI REZIME

Akcioni plan za sprovođenje Strategije inovativne djelatnosti (2016-2020) usvojen je na period od pet godina (2016-2020) i sadrži:

- **Tri (3) strateška cilja;**
- **Devet (9) prioriteta,** koji u smislu Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata (Službeni list Crne Gore", br. 054/18 od 31.07.2018) zapravo predstavljaju operativne ciljeve;
- **Dvadeset šest (26) mjera;** i
- **Četrdeset jednu (41) aktivnost.**

Od ukupno 41 aktivnosti za period 2016-2020, u 2016-2017. godini uspješno je realizovano 8 aktivnosti. **U toku 2018. godine za realizaciju prispjelo je 30 aktivnosti, od kojih su 29 uspješno realizovane, dok je 1 djelimično realizovana.**

Za period 2019-2020. godine treba da se realizuju 3 aktivnosti i dopuni 1 djelimično realizovana aktivnost.

Akcionim planom za sprovođenje Strategije inovativne djelatnosti (2016-2020) definisani su samo indikatori rezultata na nivou utvrđenih aktivnosti, kao i indikatori učinka na nivou Strategije za 2020. godinu, ali ne i indikatori učinka na nivou operativnih ciljeva.

Za potrebe izrade ovog Izvještaja, izdvojeni su neki od glavnih indikatora učinka objedinjeni po operativnim ciljevima (prioritetima) za 2018. godinu:

- Broj inovativnih organizacija upisanih u Registar kojih je trenutno 26, u odnosu na nultu polaznu vrijednost;
- Broj registrovanih патената kojih je 2.837, u odnosu na polaznu vrijednost 2.542;
- Broj uspostavljenih centara izvrsnosti kojih je trenutno 1, u odnosu na nultu polaznu vrijednost;
- Broj stanara u IPC „Tehnopolis“ Nikšić kojih je trenutno 24, u odnosu na nultu polaznu vrijednost;
- Broj organizovanih događaja, obuka, promocija i dr. 110, u odnosu na polaznu vrijednost 30;
- Broj uspostavljenih partnerstava naučnoistraživačkih ustanova i privrednih subjekata u okviru grantova koji trenutno iznosi 22, u odnosu na polaznu vrijednost 8;
- Broj odobrenih inovativnih projekata trenutno iznosi 14, u odnosu na nultu polaznu vrijednost;
- Broj podržanih inovativnih klastera iznosi 20, u odnosu na polaznu vrijednost 6; i

- Broj podržanih malih i srednjih preduzeća kroz programe Ministarstva ekonomije trenutno iznosi 122, u odnosu na polaznu vrijednost 31.

Aktivnost 5.2: *Uspostavljanje centralne jedinice Naučno-tehnološkog parka (NTP) u Podgorici* djelimično je realizovana zbog izmijenjene dinamike realizacije aktivnosti u toku 2018. godine. Objavljivanje tendera za Idejno rješenje nije realizovano, jer je bilo uslovljeno prethodnim usvajanjem Pravilnika o načinu i postupku raspisivanja i sprovođenja javnog konkursa za idejno arhitektonsko rješenje ("Sl. list Crne Gore", br. 019/18), koji je usvojen 28. marta 2018. godine. Ovim Pravilnikom u članu 11 ponuđeno je novo rješenje za računanje iznosa konkursnog fonda, čime je vrijednost Idejnog rješenja sa planiranih 20.000 eura dostigla nivo od 60.000 eura. Zbog uštede resursa, a i vremena, Ministarstvo nauke je počelo da razmatra pravne i tehničke mogućnosti da ne raspisuje konkurs za Idejno rješenje i nakon njega objavljuje tender za Glavni projekat NTP. Naime, u skladu sa Zakonom o prostornom planiranju i izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 064/17), član 75 stav 1 tačka 4 i član 79, utvrđeno je da tehnička dokumentacija može da se izrađuje i kao "projekat izvedenog objekta", dok su pripremne aktivnosti u toku. Osnivački akt za NTP je izrađen tokom 2018. godine i trenutno je u proceduri usaglašavanja sa Univerzitetom Crne Gore, koji je partner na projektu.

Tokom 2017. godine za Aktivnost 4.1: *Uspostavljanje i realizacija prvog Centra izvrsnosti u Crnoj Gori* produžen je rok za realizaciju, tako da se aktivnost uspješno realizovala u toku 2018. godine u skladu sa novom dinamikom i riješen je pravni status centra izvrsnosti osnivanjem Instituta "Centar izvrsnosti u istraživanjima i inovacijama", kao organizaciona jedinica Univerziteta Crne Gore, u maju o.g. Takođe, bio je produžen i rok za realizaciju Aktivnosti 14.1: *Kolaborativni grantovi za projekte istraživanja i razvoja (IR) u okviru INVO projekta*. Naime, sedam grantova je uspješno zaključeno, dok se realizacija posljednjeg grantu produžila zbog uspostavljanja laboratorije koja je planirana tokom realizacije projekta, a što je realizovano tokom 2018. godine, dok se nabavka nedostajuće opreme očekuje početkom sljedeće godine, čime će se zatvoriti i ovaj grant, a u skladu sa utvrđenom novom dinamikom.

Naziv Aktivnosti 9.1: *Uspostavljanje Jadranskog Otvorenog sistema inovacija (OSI) i Centra za inovacije u Crnoj Gori* izmijenjen je u *Uspostavljanje Jadranskog Otvorenog sistema inovacija (OIS) i OSI hub-a*, jer je riječ o projektu koji se realizuje u okviru programa ADRION i čiji cilj nije uspostavljanje Centra za inovacije u Crnoj Gori, već Hub-a za Otvoreni sistem inovacija, a u kojemu učestvuje Ministarstvo nauke Crne Gore samo u svojstvu pridruženog partnera, odnosno prati rezultate projekta u kontekstu kreiranja prve makro regionalne Strategije pametne specializacije i hub-a OSI bez utvrđenih obaveza Crne Gore za formiranje Centra za inovacije u ovom projektu.

Kako Akcioni plan za sprovođenje Strategije inovativne djelatnosti (2016-2020) ne sadrži plan finansiranja aktivnosti, u tabelarnom prikazu izvještaja o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana nijesu unijeta planirana sredstva, ali je za potrebe izrade ovog Izvještaja urađena analiza na nivou dva prioriteta, odnosno operativna cilja.

U toku 2018. godine ukupna utrošena sredstva na nivou Operativnog cilja 6 (Prioritet 6): *Finansiranje inovativnih programa i projekata* iznosila su 294.475,20 eura, dok su na nivou Operativnog cilja 8 (Prioritet 8): *Jačanje inovacionog potencijala MSP i njihove prepoznatljivosti u sistemu inovacija* utrošena sredstva u iznosu od 327.152,82 eura

II TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE NA KRAJU III GODINE SPROVOĐENJA (ZA 2018. GODINU)

STRATEŠKI CILJ I: Povećanje kapaciteta za inovacije i tehnološki razvoj Crne Gore										
Operativni cilj 1 (Prioritet 1): Utvrdjivanje pravnog okvira za obavljanje inovativne djelatnosti u Crnoj Gori										
Mjera 1: Regulisanje uslova za uvođenje IO u sistem inovacija Crne Gore										
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1.	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Datum početka	Planirani datum završetka	Status realizacije AAA	Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	Sredstva planirana	Sredstva realizovana	Izvor finansiranja	Preporuke za naredni period sprovođenja
1.1 Usvajanje Pravilnika o bližim uslovima za upis u Registar IO	Usvojen Pravilnik	MN	2016	2016	Realizovano 2016.		n/a	n/a	n/a	
1.2 Usvajanje Pravilnika o sadržaju Registra, načinu upisa i brisanju iz	Usvojen Pravilnik	MN	2016	2016	Realizovano 2016.		n/a	n/a	n/a	

registra pravnog lica koje se bavi inovativnom djelatnošću										
1.3 Upis u Registar inovativnih organizacija	Broj upisanih inovativnih organizacija u Registar: 26	MN	2017	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	
Mjera 2: Regulisanje pravnog okvira za finansiranje inovativnih programa i projekata										
2.1 Usvajanje Pravilnika o bližim uslovima i postupku za odobravanje i način korišćenja sredstava za inovativne programe i projekte	Usvojen Pravilnik	MN	2016	2016	Realizovano 2016.		n/a	n/a	n/a	
Mjera 3: Unapređenje pravnog okvira za patente										
3.1 Usvajanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o patentima sa Pravilnikom o sadržini registara, prijava i drugih podnesaka, načinu podnošenja prijava i objavljivanju podataka u postupcima pravne zaštite pronalazaka	Usvojen Zakon i prateći Pravilnici; Broj registrovanih патената: 3.066	MEK	2016	2017	Realizovano 2017.		n/a	n/a	n/a	

Operativni cilj 2 (Prioritet 2): Unapređenje infrastrukture za podršku inovacijama i tehnološkom razvoju										
Mjera 4: Uspostavljanje centra izvrsnosti u Crnoj Gori										
4.1 Uspostavljanje i realizacija prvog centra izvrsnosti u Crnoj Gori	Osnovan Institut „Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije“; Broj registrovanih patenata: 6; Partnerstvo sa privrednim subjektima: 2	MN, UCG	2013	2019			n/a	297.034,79	Kredit Svjetske banke	
4.2 Uspostavljanje i realizacija drugog centra izvrsnosti u Crnoj Gori	Objavljen Konkurs za ustpostavljanje centara izvrsnosti	MN	2017	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	NAPOMENA: Konkurs ističe u martu 2019. godine i raspisan je sa ukupnim iznosom sredstava od 1.000.000,00 eura. Ugovor o finansiranju Centra zaključuje se na tri godine.

Mjera 5: Projekat uspostavljanja prvog Naučnon/atehnološkog parka u Crnoj Gori										
5.1 Uspostavljanje IPC „Tehnopolis“ u Nikšiću i uspostavljanje programa podrške	Uspostavljanje IPC „Tehnopolis“; Broj stanara	MN, Opština Nikšić, MIDT, MPRR, IRF, DJR	2013	2016	Realizovano 2016.		n/a	n/a	n/a	Kreirana je nova aktivnost koja se odnosi na nadogradnju realizacije ove aktivnosti u vidu opremanja tri laboratorije.
5.2 Uspostavljanje centralne jedinice NTP u Podgorici i uspostavljanje programa podrške	Uspostavljanje centralna jedinica NTP u Podgorici i broj stanara (indikator za 2020.)	MN, UCG	2017	2020			n/a	n/a	Budžet, kredit Svjetske banke	
5.3 Uspostavljanje IPC u Baru	Sprovedene pripreme aktivnosti za uspostavljanje IPC u Baru	MN	Poslije 2020.				n/a	n/a	n/a	
5.4 Uspostavljanje IPC u Pljevljima		MN	Poslije 2020				n/a	n/a	n/a	
Mjera 6: Aktivnosti na uspostavljanju inkubatora										
6.1 Uspostavljanje inkubatora	Uspostavljena 2 nova inkubatora; Broj stanara inkubatora: 49; Broj pruženih usluga: 350	MEK, BsC Bar, RBC Berane, BC Podgorica, BI Cetinje	2016	2020			n/a	n/a	n/a	

Mjera 7: Unapređenje informacione infrastrukture za oblast intelektualne svojine										
7.1 Formiranje Registra patenata	Formiran Registar patenata	ZIS	2016	2017	Realizovano 2017.		n/a	n/a	n/a	Kao nadogradnja aktivnosti: Espacenet: Trenutni podaci su bibliografski dok će full text data (opis patenta i patentni zathjevi) biti dustupni za sve patente tokom 2019. ili 2020.; Objedinjeni registar evropskih patenata (Federated European Patent Register): Integracija planirana za prvu polovinu 2019.; HFS (Hosted Filing Submission): Implementacija planirana za 2020. godinu.

7.2 Razvoj i instaliranje softvera za žigove u ZIS	Formiran Softver za žigove; Završena Integracija uTMview; Završena integracija DesignView	ZIS	2018	2019		2020	n/a	n/a	n/a	Preostaje Implementacija WIPO Madrid modula (2019.); CESTO (A common support tool for examiners) (2019.); HDB (Harmonised Database); Implementacija WIPO IPAS sistema za industrijski dizajn (2019.); DesignClass (2019.); HDBPI (Harmonised database for product indications) and Frontn/aoffice (en/afilling) (nove planirane aktivnosti za 2020.)
7.3 Formiranje Informativnog centra za intelektualnu svojinu	Formiran Informativni centar za IS	ZIS	2019	2020			n/a	n/a	n/a	

Mjera 8: Osnivanje Centra za tehnološki transfer										
8.1 Osnivanje Centra za transfer tehnologija (CTT) i stručne usluge na UCG	Osnovan CTT (indikator za 2020.); Angažovan ekspert za izradu Strategije intelektualne svojine	UCG	2018	2020			n/a	n/a	n/a	Izraditi Strategiju intelektualne svojine na UCG i usvojiti Akt o sistematizaciji Institut „Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije“, kojim će se definisati radna mjesta buduće Kancelarije za tehnološki transfer, koja će biti smještena u Institutu
Mjera 9: Jačanje aktivnosti na međunarodnom nivou koje se odnose na infrastrukturu za podršku inovacijama										
9.1 Uspostavljanje Jadranskog Otvorenog sistema inovacija (OIS) i OSI hubn/aa	Uspostavljen Jadranski OSI i OSI hab	MN (u svojstvu pridruženog partnera)	2018	2020			n/a	n/a	n/a	
Operativni cilj 3 (Prioritet 3): Jačanje ljudskih resursa za inovacije i tehnološki razvoj										

Mjera 10: Povezivanje visokog obrazovanja i privrede, uspostavljanje modela cjeloživotnog učenja i podizanje preduzetničkoinovativnog karaktera obrazovanja										
10.1 Usklađivanje sistema obrazovanja sa potrebama tržišta rada	Indikatori (za 2020.): Unaprijeđen nacionalni okvir kvalifikacija; Sprovedeni programi cjeloživotnog učenja Zaključen Ugovor sa IPSOS o follown/aup istraživanju percepcije poslodavaca o VO; Uvedena praktična nastava kao obavezan dio kurikuluma u obimu 25%	MP	2017	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	
Mjera 11: Organizacija obuka, treninga, radionica, seminara i konferencija na temu inovacija, tehnološkog razvoja, prava intelektualne svojine, inovativnih „stratn/aup“ i preduzetništva										
11.1 Organizacija promotivnih događaja i obuka na temu inovacija i saradnje aktera u sistemu inovacija	Broj događaja: 10	MN	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	

11.2 Organizacija Konferencije sa crnogorskom diasporom	Organizovana Konferencija sa crnogorskom diasporom	MN	2016	2017	Aktivnost realizovana 2017.		n/a	4.000,00	Kredit Svjetske banke	
11.3 Obuke na temu intelektualne svojine	Broj obuka: 47 Broj učesnika: c.c.a 500	ZIS	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet i sredstva EPO i WIPO	
11.4 Obuke, seminari, trenizni, radionice, škole i promotivni događaji na temu inovativnih „startn/aup“ i preduzetništva	Broj organizovanih događaja: 43; Broj učasnika: 1381	IPC „Tehnopolis“ Nikšić	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	
11.5 Organizacija obuka, radionica, takmičenja i drugih događaja od strane NVO	Broj događaja: 10	Digitalizuj.me, Fondacija „Mladi pronalažači“, NVO „PRONA“	2016	2020			n/a	n/a	n/a	
Mjera 12: Stimulisanje inovatora i autora inovativnih rješenja										
12.1 Dodjela nagrada pronalazaču/inovatoru za najuspješnije inovativno rješenje	Dodijeljene 2 WIPO Nagrade (ZIS) n/a za najbolji pronalazak i za najbolji esej na temu pronalazaštva; Dodijeljena nagrada najboljem	ZIS, MN	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	

	pronalazaču/inovatoru za najuspješnije inovativno rješenje (MN)									
12.2 Promocija međunarodnih instrumenata stimulanja inovatora	Broj promotivnih aktivnosti: 2	MN	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	
Operativni cilj 4 (Prioritet 4): Praćenje uspješnosti realizacije mjera koje podstiču inovacije										
Mjera 13: Unapređenje sistema statistike za oblast inovacija										
13.1 Izrada Plana za razvoj nacionalne statistike inovacija	Izrađena Mapa puta za razvoj nacionalne statistike inovacija; Sprovedeno pilot istraživanje za statistiku inovacija	MONSTAT	2018	2018			n/a	n/a	n/a	Tokom 2018. urađeno je i Pilot istraživanje za statistiku inovacija, dok su rezultati ovog istraživanja validirani od strane EUROSTATn/aa. Treba sprovesti istraživanje sa širim spektrom indikatora u 2019. za statistiku inovacija, a kako bi se

										omogućilo priključivanje Crne Gore Evropskoj tabeli inovacija (European Innovation Scoreboard).
STRATEŠKI CILJ II: Jačanje instrumenata povezivanja i saradnje aktera u sistemu inovacija										
Operativni cilj 5 (Prioritet 5): Finansiranje grant šema za kolaborativne projekte akademskog, naučnog i privrednog sektora										
Mjera 14: Kolaborativni grantovi za projekte IR u okviru INVO projekta										
14.1 Kolaborativni grantovi za projekte IR u okviru INVO projekta	Broj odobrenih grantova: 8; Broj partnerstava NI ustanova i privrednih subjekata: 8; Broj patenata: 2	MN	2014	2019			n/a	Nijesu bila potrebna sredstva	Kredit Svjetske banke	
Mjera 15: Grant šema „Transfer znanja između sektora visokog obrazovanja, istraživanja i privrede“										
15.1 Grant šema „Transfer znanja između sektora visokog obrazovanja, istraživanja i privrede“	Broj odobrenih grantova: 14; Broj partnerstava NI ustanova i privrednih subjekata: 14	MN	2016	2017	Realizovano u 2017. godini		n/a	354.598,00	IPA	

Operativni cilj 6 (Prioritet 6): Finansiranje inovativnih programa i projekata										
Mjera 16: Program sufinansiranja inovativnih projekata										
16.1 Konkurs za sufinansiranje inovativnih projekata	Broj odobrenih inovativnih projekata: 5; Broj uključenih MSP: 2	MN	2017	2019			200.000,00	61.000,00	Budžet	
Mjera 17: Grantovi za inovacije										
17.1 Program dodjele grantova za inovativne projekte	Broj odobrenih inovativnih projekata (grantova za inovativne projekte): 9; Broj partnerstava NI ustanova i MSP: 3	MN	2018	2020			1.000.000,00	202.750,20	Budžet	
Mjera 18: Financijska podrška za podsticanje inovativnosti MSP										
18.1 Realizovati Program za unaprjeđenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća	Broj podržanih MSP: 9; Ugovorena vrijednost grantova: 30.725,00	MEK	2018	2020			50.000,00	30.725,00	Budžet	
Operativni cilj 7 (Prioritet 7): Jačanje kapaciteta za učešće u EU programima za inovacije										
Mjera 19: Stimulisanje učešća u EU i međunarodnim programima za podršku inovacijama										
19.1 Organizacija obuka, treninga, radionica i konferencija u cilju promocije EU	Broj promotivnih događaja: 7, broj učesnika: c.c.a 200	MN	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	

programa										
19.2 Stimulisanje učešća u H2020 i EUREKA programima	Broj podržanih projekata: 8	MN	2016	2020			n/a	53.000,00	Budžet	
STRATEŠKI CILJ III: Jačanje potencijala za inovacije u privrednom sektoru										
Operativni cilj 8 (Prioritet 8): Jačanje inovacionog potencijala MSP i njihove prepoznatljivosti u sistemu inovacija										
Mjera 20: Jačati inovativnost preduzeća kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda										
20.1 Realizacija Programa povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja	Broj podržanih MSP: 34	MEK	2017	2020			n/a	99.297,32	Budžet	
Mjera 21: Podsticati razvoj inovativne aktivnosti klastera										
21.1 Realizacija programa podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori za 2017. godinu	Broj podržanih inovativnih klastera: 9; Vrijednost grantova: 101.357,50 €	MEK	2017	2020				101.357,50	Budžet	

Mjera 22: Unaprijediti korišćenje instrumenata za finansiranje inovacija i jačati inovativnu djelatnost putem kreditne podrške										
22.1 Realizacija Programa podrške ulaganjima u ICT sektor	Nije bilo prijavljenih preduzeća	IRF	2016	2020			n/a	n/a	Budžet	
Mjera 23: Unaprijediti korišćenje instrumenata za finansiranje inovacija i jačati inovativnu djelatnost putem modela kreditne i grant podrške										
23.1 Realizacija Programa podrške za modernizaciju industrije	Broj odobrenih subvencija/podržanih MSP: 7; Vrijednost subvencije: 126.498,00; Iznos kredita: 837.000,00	MEK	2018	2020			n/a	126.498,00	Budžet	
Mjera 24: Unaprijediti korišćenje instrumenata za finansiranje rizičnog kapitala za podsticanje inovacija										
24.1 Implementirati instrumente vlasničkog/rizičnog kapitala u okviru ENIF i ENEF fonda za inovativna preduzeća	Broj podržanih statn/aup preduzeća: (2 potencijalna korisnika se razmatraju, do kraja godine treba da bude donešena odluka)	MEK/IRFCG/EBRD	2016	2020			n/a	n/a	n/a	
Operativni cilj 9 (Prioritet 9): Jačanje podrške učešću u međunarodnim programima za MSP										

Mjera 25: Stimulisanje učešća u programima podrške za MSP										
25.1 Stimulisanje učešća u besplatnom programu mentorstva sa Japanom	Broj preduzeća korisnika programa – korisnika mentoring usluga: 13; Broj obučanih mentora: 7	MEK, JICA	2018				n/a	n/a	n/a	
25.2 Stimulisanje učešća u programu ERASMUS za mlade preduzetnike	Broj promotivnih događaja: 5; Broj registrovanih korisnika: 3	ADPn/aZID	2018				n/a	n/a	n/a	
Mjera 26: Stimulisanje učešća u EU programima za MSP										
26.1 Organizacija obuka, treninga, radionica i konferencija u cilju promocije EU programa za MSP	Broj promotivnih događaja: 20; Broj učesnika : 875	MEK	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	
26.2 Jačanje kapaciteta u okviru realizacije projekta EEN	Broj pruženih informacija: 270; Broj uspostavljenih partnerstava: 11; Broj poslovnih misija i susreta: 15; Broj edukativnih događaja na temu inovacija: 6	MEK	2016	2020			n/a	Redovna sredstva	Budžet	

III PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Tokom 2018. godine intezivirane su aktivnosti na jačanju nacionalnog inovativnog ekosistema i u tom kontekstu pojedine aktivnosti koje su uspješno realizovane u prethodnom periodu unaprijeđene su i u toku je njihova nadogradnja, koja zahtijeva dodatne intervencije od institucija nosilaca ovih aktivnosti.

Preporuke za naredne faze sprovođenja su:

- Aktivnost 5.1: *Uspostavljanje Inovaciono-preduzetničkog centra "Tehnopolis" u Nikšiću i uspostavljanje programa podrške*, koja je realizovana 2016. godine, nagodrađena je trenutnim aktivnostima na uspostavljanju tri laboratorije. Preporuka se odnosi na **inteziviranje saradnje Ministarstva nauke i IPC "Tehnopolis-a" u cilju uspostavljanja laboratorija i njihovog stavljanja u funkciju u što kraćem roku.**
- Planirana je nadogradnja Aktivnosti 7.1: *Formiranje Registra патената*, u pogledu sistema Espacenet, gdje su trenutno podaci bibliografski, dok će kompletan opis патента i патентни захтеви biti dostupni za sve патенте tokom 2019- 2020. Preporučuje se **stvaranje preduslova za integraciju u Objedinjeni Registar evropskih патената (Federated European Patent Registe) za prvu polovinu 2019., kao i implementaciju HFS (Hosted Filing Submission) za 2020. godinu.**
- Aktivnost 7.2: *Razvoj i instaliranje softvera za žigove* je realizovana, ali se **zbog integracije značajnih izvora podataka za žigove preporučuje implemetacija: WIPO Madrid modula (2019); CESTO (A common support tool for examiners) (2019); HDB (Harmonised Database WIPO IPAS sistema za industrijski dizajn (2019); DesignClass (2019); HDBPI (Harmonised database for product indications) i Front-office (e-filing) (2020).**
- Po pitanju Aktivnosti 8.1: *Osnivanje Centra za transfer tehnologija (CTT) i stručne usluge na UCG* tokom 2018. godine preduzeti su potrebni koraci, a za 2019. godinu **se preporučuje izrada Strategije intelektualne svojine na Univerzitetu Crne Gore i usvajanje Akta o sistematizaciji Instituta „Centar izvrsnosti za istraživanja i inovacije“, kojim će se definisati radna mjesta buduće Kancelarije za tehnološki transfer, koja će biti smještena u ovom Institutu.**
- Aktivnost 13.1: *Izrada Plana za razvoj nacionalne statistike inovacija* uspješno je realizovana u 2018. godini kroz Izradu Mape puta za razvoj nacionalne statistike inovacija, a sprovedeno je i pilot istraživanje za statistiku inovacija, a podaci su validirani od strane EUROSTAT-a. Zbog važnosti priključivanja Crne Gore Evropskoj tabeli inovacija (European Innovation Scoreboard), **preporučuje se uključivanje šireg spektra indikatora u okviru statistike inovacija, odnosno istraživanja koje će biti sprovedeno u 2019. godini, a u skladu sa gorenavedenom Tabelom inovacija.**